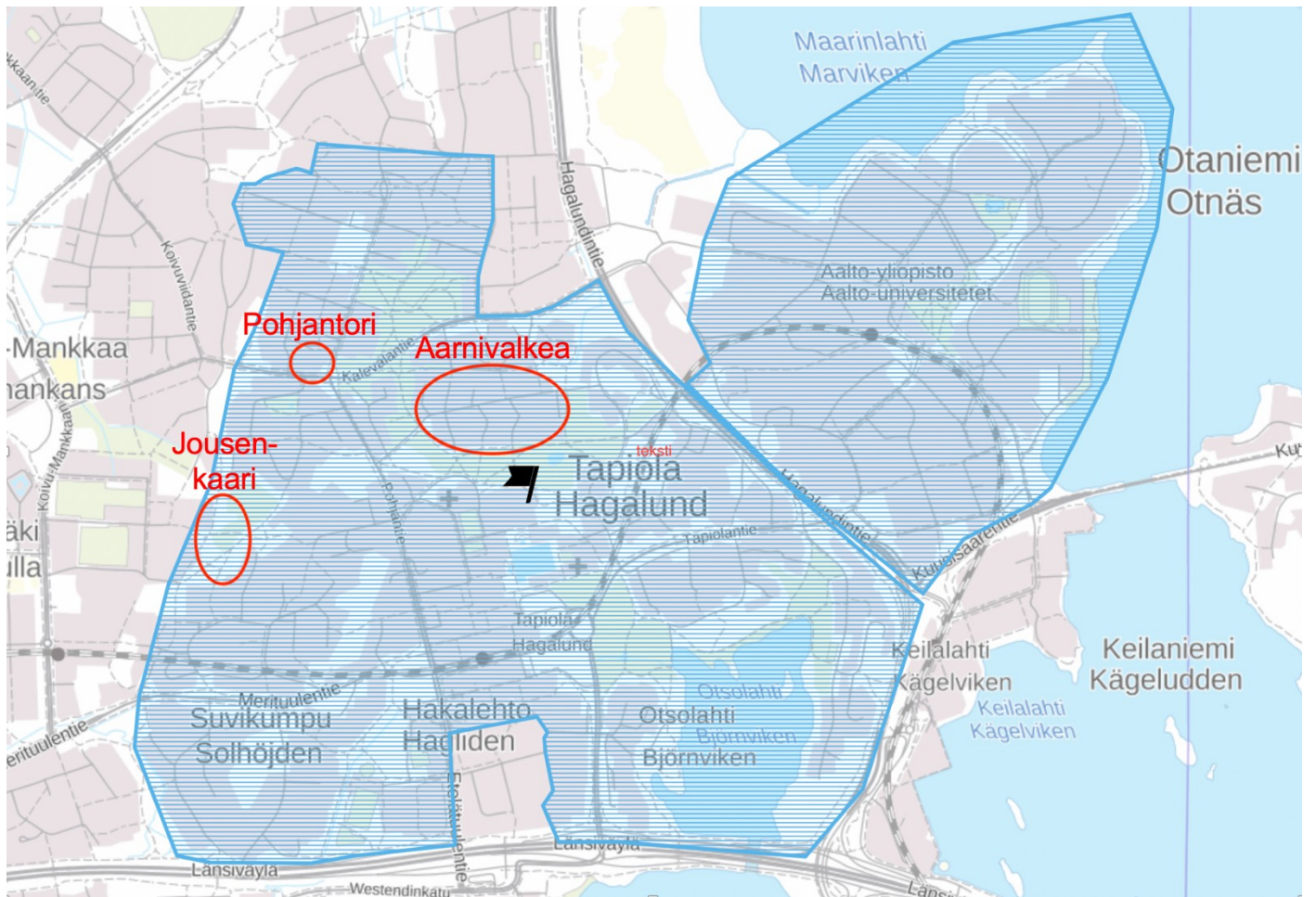

Tapiola muutoksessa -keskustelutilaisuus Tapiolan kirjastossa 14.11.2022

Tapiolan seudun Vihreät ry järjesti 14.11.2022 Tapiolan kirjastossa keskustelutilaisuuden *Tapiola muutoksessa*.

Tapahtuman alustajana ja moderaattorina oli rakennusneuvos **Juha Hovinen** ja kutsuttuina keskustelijoina yhteisömanageri **Kirsi Ojala** Espoon kaupunginmuseosta, asukasaktiivi **Jyrki Myllyvirta** Tapiolan Kilta ry:stä sekä valtuutettu, ympäristö- ja rakennuslautakunnan puheenjohtaja **Johanna Karimäki**. Keskusteluun osallistuivat aktiivisesti myös paikan päälle saapuneet reilut 40 kuulijaa.

Tilaisuuden aluksi **Kirsi Ojala** kertoi vastavalmistuneesta Espoon kulttuuriympäristöohjelmasta (ESKO).

<https://www.espoo.fi/fi/espoo-kulttuuriymparisto>

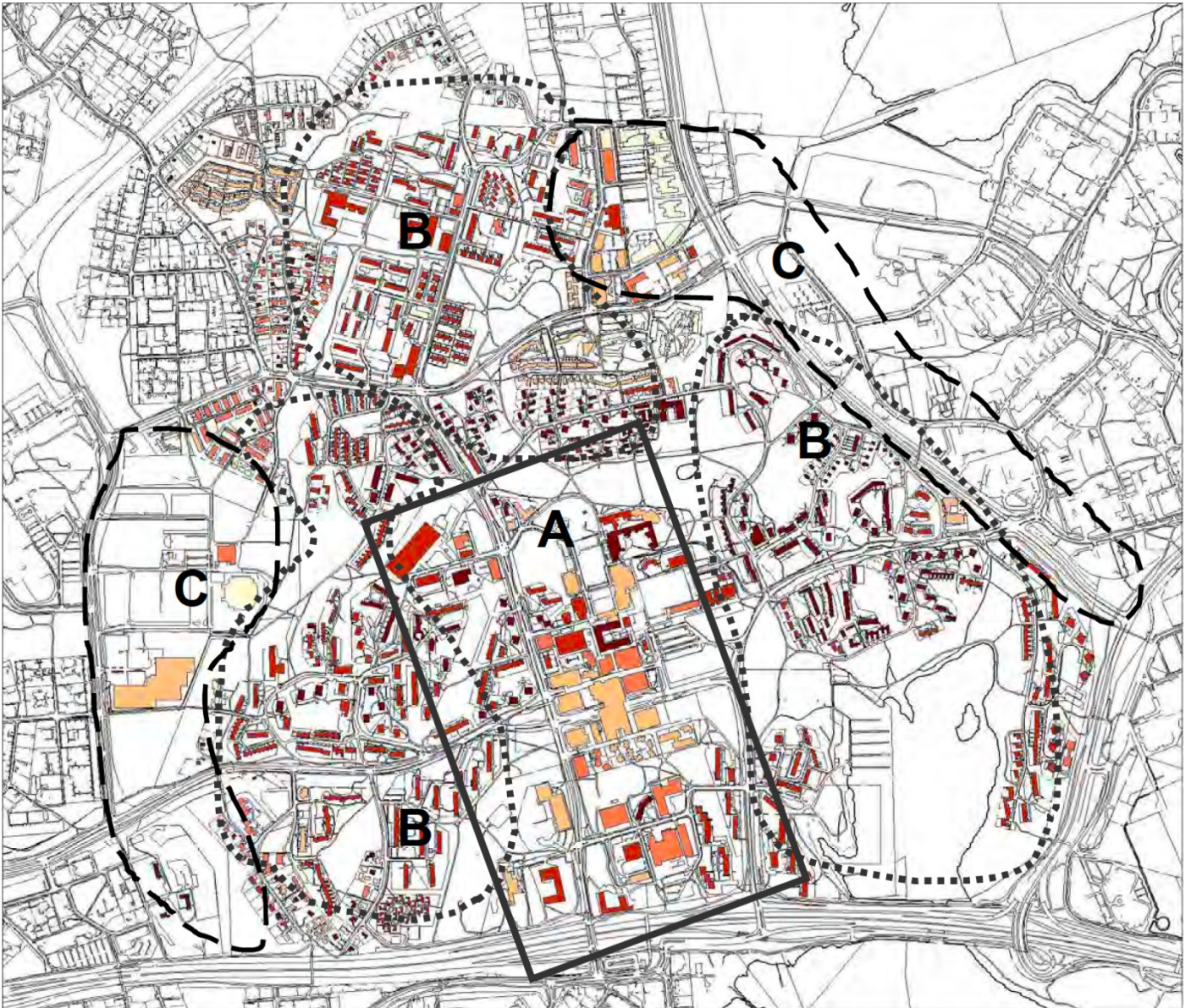

Kuva: Satu Raudaskoski. Vasemmalta oikealle: Kirsi Ojala, Jyrki Myllyvirta, Johanna Karimäki, Juha Hovinen.

Juha Hovinen kertoi alustuksessaan 20 vuotta täyttävän Tapiolan aluekehittämissuunnitelman aatehistoriasta ja Tapiolan statuksesta valtioneuvoston vahvistamana valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna ympäristönä (RKY).

Valtioneuvoston päätöksessä sanotaan mm.: ”Inventoinnin huomioimisella ylläpidetään olemassa olevaa rakennettua ympäristöä, maisemaa ja kaupunkikuvaa.” Suomi on sitoutunut myös Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskevalla yleissopimuksella mm. antavan ”rakennustaiteellisen perinnön säilyttämiselle, tunnetuksi tekemiselle ja korostamiselle keskeisen sijan kulttuuri-, ympäristö- ja aluesuunnittelupolitiikassaan” sekä ”estämään suojelumääräyksen saaneiden kohteiden pilaamisen, rappeutumisen tai purkamisen”.

Tapiolan aluekehittämiprojektin aatehistoria

Kuva: Tulevan rakentamisen ja ympäristöhoidon tavoitteet, Toimenpiteiden aluejako, 2006.

2002 käynnistyneen Tapiolan aluekehittämiprojektin alkuvuosien olennaisena ensimmäisenä tehtävänä oli määrittellä ne ohjaavat periaatteet - eräänlainen "perustuslaki" - joille alueen tulevat toimenpiteet tulevat perustumaan. Esimerkiksi vuonna 2003 julkaistiin *Tapiola huomenna* -raportti ja 2006 *Tulevan rakentamisen ja ympäristöhoidon tavoitteet* ja *Vanhojen asuntoalueiden korjauksen ja hoidon suuntaviivat*. Perustettiin myös *Tapiolan taseyksikkö*.

2010-lukua leimasivat *Keskusten kehittämisprojekti* ja *T3-ajattelu* (Tiede-Taide-Talous), koska Teknillinen korkeakoulu, Helsingin kauppakorkeakoulu ja Taideteollinen korkeakoulun aloittivat yhdistyneenä Aalto-yliopistona 1.1.2010 ja siihen assosioitiin Otaniemi (tiede), Tapiola (taide) ja Keilaniemi (talous).

Tulevan rakentamisen ja ympäristöhoidon tavoitteita (2006) noudatettiin asemakaavojen laatimisen ja päätöksenteon perustana vielä noin 2015 saakka. Siinä Tapiola oli jaettu kartalla kolmeen erilaiseen vyöhykkeeseen: *Tiivistyvään keskustavyöhykkeeseen (A)*, *Säilytettäviin vanhoihin asumalähiöihin (B)* ja *Täydentyviin reuna-alueisiin (C)*. Periaatteisiin kuului myös, että Tapiolan asuinalueiden välissä on jatkossakin verkkomainen viher- ja virkistysreittien jatkumo, eikä asuinalueita rakenneta yhteen.

Tiivistetty keskustavyöhyke (A) on rakennettu 2010-luvulla lähes valmiiksi metroasemineen, 2000 auton keskus pysäköinteen ja kauppakeskus Ainoan myötä.

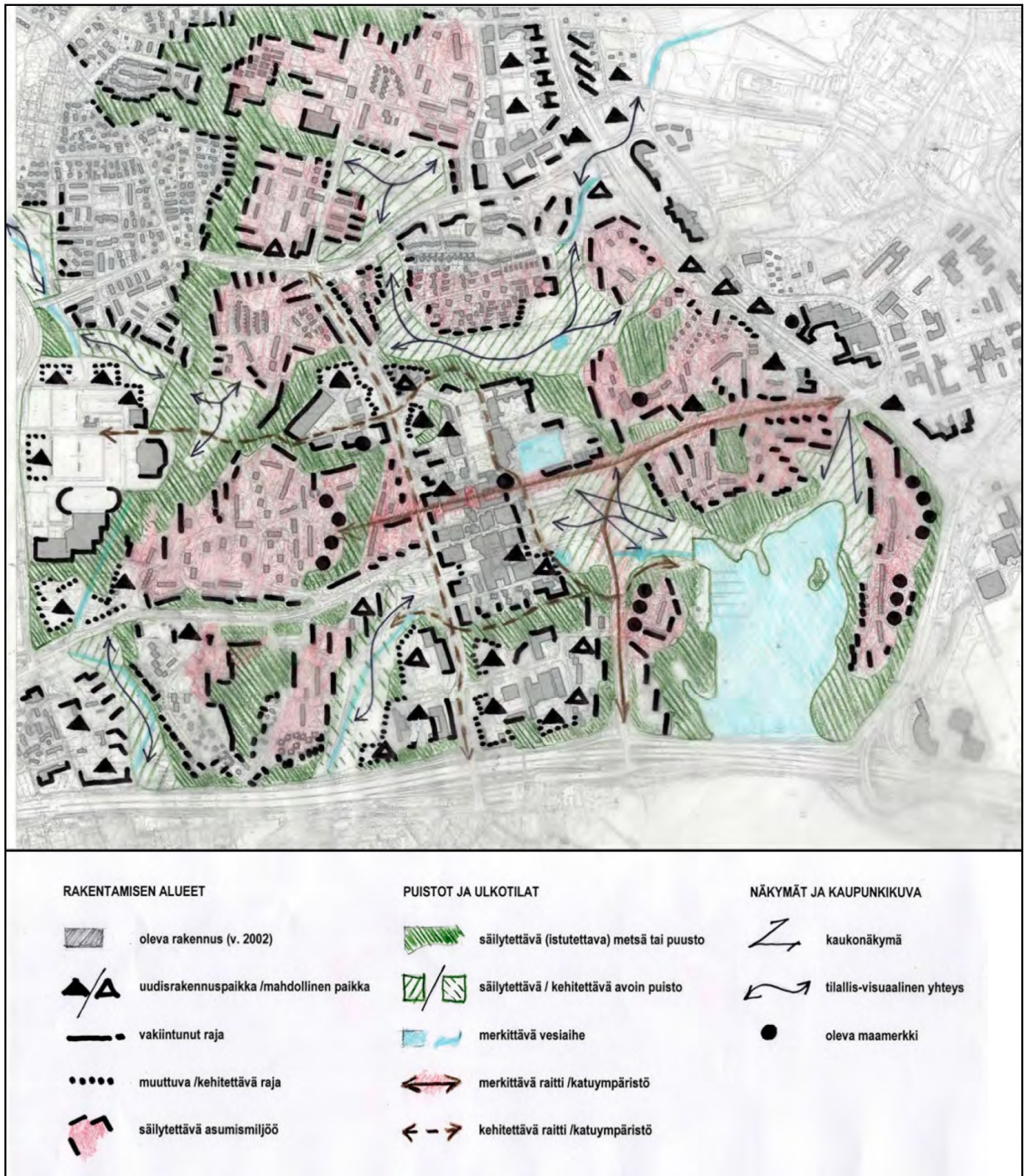
Jousenkaari, Kaskenkaataja, Länsikorkee, Aarnivalkea, Pohjois-Tapiola, Suvikumpu, Hakalehto, Länsiranta, Otsolahti ja Itäranta kuuluivat *Säilytettäviin vanhoihin asumalähiöihin (B)*.

”Näitä vanhoja alueita hoidetaan ja kunnostetaan – ei lisärakenneta. Uudistuksien tekemistä harkitaan tapauskohtaisesti ja maltillisesti. Näille alueille laaditaan erilliset rakennustapaohjeet, joita tulee noudattaa alueiden rakennuskannan ja lähiympäristön korjauksessa ja hoidossa. Vanhimmat alueet suojellaan kaavamuutoksella.”

Täydentyvillä reuna-alueilla (C) tarkoitettiin Urheilupuiston, Tietäjätien ja Kehä I:n välistä aluetta ja ns. Hagalundinkallion aluetta. ”Liittyminen Tapiolaan tulee tietenkin sopeuttaa taitavasti ja rakentamisen ilmentää saapumista puutarhakaupunkiin”.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esiin alkuperäiselle Tapiolalle ominainen asumisen ja rakennustyyppien moninaisuus, jota viime vuosien kerrostalorakentaminen on voimakkaasti yksipuolistanut. Tapiola on yksi pääkaupunkiseudun halutuimmista asuinalueista ja rakennusliikkeet ovat siksi halukkaita rakentamaan Tapiolaan niin paljon, kuin niille annetaan. Keskustelijat näkivät tärkeänä, että rakentamiselle asetetaan kiireellisesti uudelleen sekä määrälliset rajat että Tapiolalle ominaisia laadullisia tavoitteita. Lisäksi pidettiin tärkeänä, että vielä säilyneen Tapiolan ja sen omalaatuisina säilyneiden asumalähiöiden arvo kokonaisuutena tunnustetaan ja turvataan yleiskaavoituksessa ja asemakaavoituksessa ja että täydennysrakentamista ryhdytään ohjaamaan määrätietoisesti myös rakennusjärjestyksen ja rakennustapaohjeiden muodossa.

Valtakunnallisten ja paikallisten sekä kaupallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhteensovittamiselle toivottiin ennakoivampaa, läpinäkyvämpää ja osallistavampaa käytäntöä.

Kuva: Tulevan rakentamisen ja ympäristönhoidon tavoitteet, analyysi ja periaatteita, 2006.

Tapiola muutoksessa

Keskustelutilaisuuden aiheiksi valikoituivat Aarnivalkea, Jousenkaari ja Pohjantori, koska ne kaikki kuuluvat 2006 määriteltyihin *Säilytettäviin vanhoihin asunalähiöihin*, joita "ei uudisrakenneta", mutta jotka onkin nyt myöhemmin osoitettu Tapiolan aluekehittämissuunnitelman 2020- ja 2030-lukujen lisärakentamiskohteiksi.

Valtuuston 19.10.2020 hyväksymän (ei Vihreiden, Vasemmistoliiton ja Sinisten hyväksymä) *Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus ja sopeutusohjelman* mukaan ”perusopetuksen yksikkökokoja kasvatetaan - suomenkielisessä perusopetuksessa tavoitteena on päästä vähintään 4+ sarjaisiin kouluihin”. Saman tuottavuusohjelman mukaan kaupungin omistamaa ”maata kaavoitetaan myyntiä ja vuokrausta varten markkinaehtoisesti.”

Aarnivalkea

Kuva: Juha Hovinen, Aarnivalkean koulu syksyllä 2022.

Aarnivalkea on säilynyt 1950-luvulta alkaen lähes muuttumattomana monipuolisena eri asumismuotojen pienyhteisönä. Arkkitehtien Jorma Järven ja Pentti Aholan tyyppitalokorttelien lisäksi alueella on mm. Kaija ja Heikki Sirenin suunnittelema omaleimainen Tapionsolmun ketjutalo ja Aarnivalkeantien varren pienkerrostaloja.

Aarnivalkean asuntokortteleissa on osin käyttämätöntä rakennusoikeutta ja rakennuskanta on peruskorjauksessa. Alueen uhkana nähdään Westend-ilmiö, jossa alkuperäisen huvilakaupunginosan luonne on laajamittaisen uudisrakentamisen johdosta kokonaan nopeasti muuttunut.

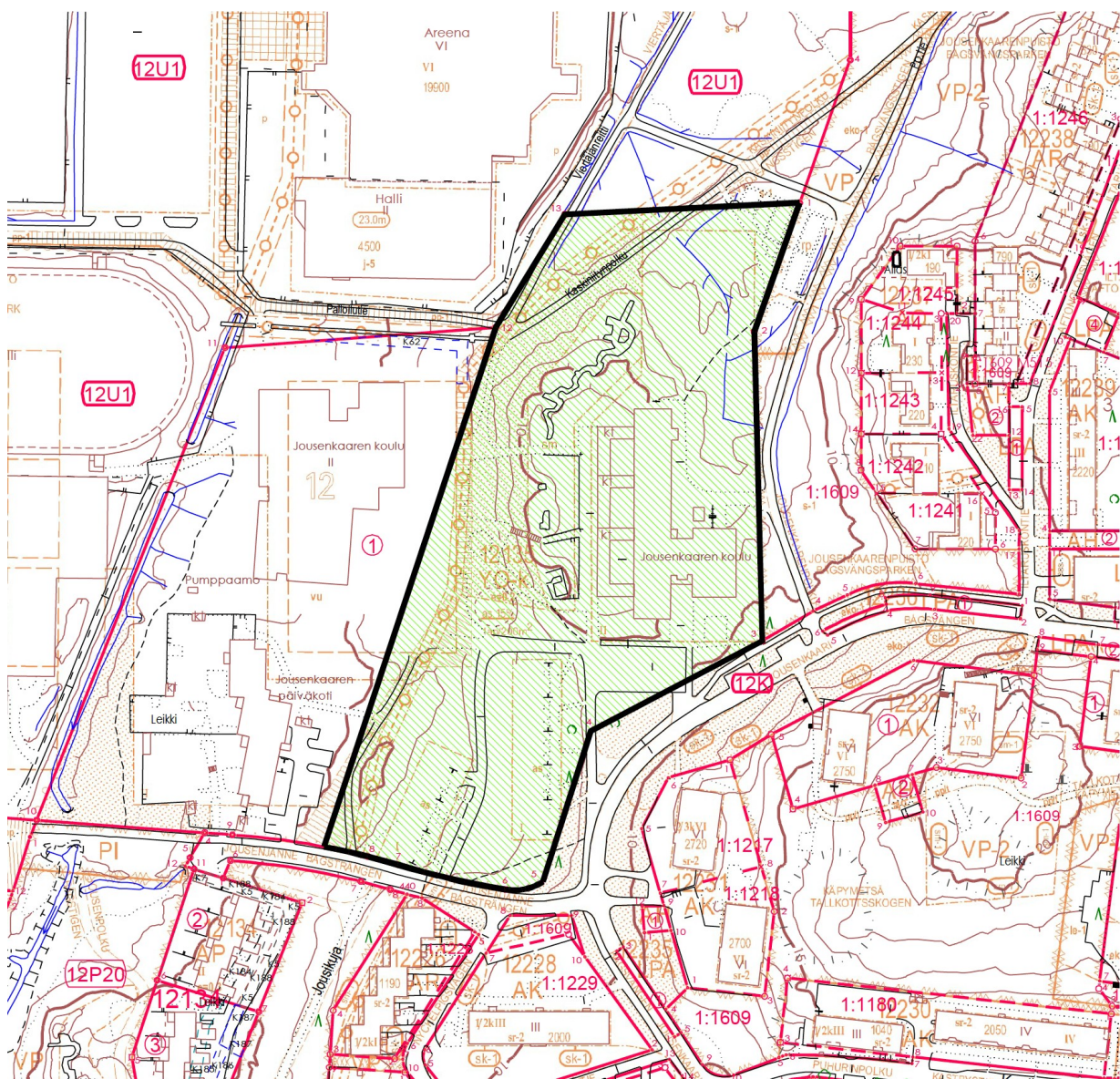
Keskustelijat katsoivat, että säilynyt Aarnivalkea tulee tunnustaa ja turvata sekä yleiskaavoituksessa että asemakaavoituksessa ja että mahdollista korvaavaa uudisrakentamista tulee ohjata määrätietoisilla ja sitovilla vanhaan rakennuskantaan yhteensovittamisen ohjeilla.

Arkkitehtien Heikki ja Kaija Siren suunnittelema Aarnivalkean koulu on Tapiolan koulun ja Jousenkaaren koulun rinnalla viimeisiä alkuperäisiä koulurakennuksia Tapiolassa. Väliaikainen modulikoulu ei sisällä liikuntatiloja ja koulu yhteisö on menettänyt kokoontumistilojen puutteen johdosta yhteisöllisyyttä ja yhdenvertaisuutensa muihin kaupungin kouluihin nähden.

Kaupungin suunnitelmana on pitää jo 2017 alkaen suljettuna olleen RKY-alueen koulun ikkunoissa lautoja vielä tästä eteenpäin seuraavien 10 vuoden ajan. Heitteillejätön suunnitelmallisuus muistuttaa samanlaista maan yksityistäminen strategiaa kuin Jousenkaaressa.

Todettiin, että lähistöllä asukas- ja lapsiluku kasvaa eniten Kalevalantien uusissa kerrostalokortteleissa. Keskustelijat olivat yksimielisiä, että Aarnivalkean koulutoiminta on turvattava pysyvällä koulurakennuksella, että kaupungin omistamaa maata ei tule luovuttaa tällä paikalla grynderien haltuun ”markkinaehtoisesti” ja että RKY-alueella koulun koko tulee perustua Tapiolan lähiyhteisön omiin tarpeisiin, yhteisöllisyyden jatkuvuuden turvaamiseen ja paikallisen vakiintuneen kaupunkikuvan vaalimiseen, eikä yksioikoiseen ”yksikkökokojen kasvattamiseen”.

Jousenkaari

Kuva: Jousenkaaren suunnitteluvarausalue 2022.

Kaupunginhallituksen elinkeino- ja kilpailukykyjaosto on 24.01.2022 päättänyt varata SRV Yhtiöt Oyj:lle kaupungin omistaman Jousenkaaren alueen ”kehittämismahdollisuuksien selvittämistä varten. Suunnitteluvaraus on voimassa 31.03.2023 saakka.”

Suunnitteluvaraus koskee Jousenkaaren vanhan koulun ja sen eteläpuolista kaupungin omistamaa aluetta. Rakennusliikkeen perustelujen mukaan ”Tapiolan kaupunkikeskuksen ja Urheilupuiston alati kehittyvällä alueella on kasvavaa kysyntää uusista asuinkerrostaloista.” ”Alue on jo tällä hetkellä ja tulee jatkossakin olemaan hyvin suosittu asunnonostajien keskuudessa.”

Jousenkaaren koulu (alkup. Metsolan kansakoulu, valmistunut 1960, arkkitehti Osmo Sipari) on ollut poissa käytöstä 2016 alkaen ja uusi Jousenkaaren koulu on valmistunut vanhan koulun liikuntakentän paikalle 2022.

Keskustelussa tuotiin esille, että alueelle pitäisi tutkia muitakin käyttövaihtoehtoja kuin varata se kokonaan kerrostalorakentamiseen. Kaupungin harjoittama suunnitteluvarauskäytäntö ei saanut ymmärrystä. Yhden Tapiolan arvokkaimman paikan korvamerkitseminen yhdelle rakennusliikkeelle ilman mitään kilpailua ja vaihtoehtojen vertailua ei saanut kannatusta. Tuotiin esiin, että Tapiolassa on aikaisemmin Kaupinkallion, Ahertajankulman ja Satakielenrinteen alueilla tuotu arkkitehtuurikilpailujen avulla näkyviin vaihtoehtoisia asumisen ratkaisumalleja ja saatu keskustelun ja valintojen avulla parempia lopputuloksia.

Kuva: Juha Hovinen, Jousenkaaren koulu syksyllä 2022.

Pohjantori

Tapiolan alkuperäisiin periaatteisiin kuului, että kullakin Tapiolan asunalähiöllä on oma ostoskeskus ja koulu. 1962 valmistunut Pohjantorin ostoskeskus (alkup. Pohjantorin lähiökeskus, suunnittelijat Kaija ja Heikki Siren, julkisen ulkotilan suunnitteli Jussi Jännes) on ainoa edelleen Tapiolan alkuperäisen idean mukaan käytössä oleva paikallinen kävellen saavutettava lähiostoskeskus.

Ostoskeskuksen omistaja JMB Kiinteistöt Oy on teettänyt yhdessä Kesko Oyj:n kanssa Arkkitehtitoimisto SARC Oy:llä suunnitelmaluonnokset, joissa ostoskeskusta osin puretaan ja osin laajennetaan. Suunnitelman mukaan nykyisen ostoskeskuksen pienempi osa, jossa on K-Market, purettaisiin ja suurempaa osaa, eli Louhentien puolelle jäävää rakennusta, laajennettaisiin.

Kaupunginhallituksen elinkeino- ja kilpailukykyjaosto on 28.03.2022 päättänyt kehottaa ”kaupunkiympäristön toimialaa ja kaupunkisuunnittelukeskusta käynnistämään toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset Pohjois-Tapiolassa sijaitsevan Pohjantorin ostoskeskuskiinteistön kehittämiseksi yhtiön esittämät tavoitteet mahdollisuuksien mukaan huomioiden.”

Keskustelussa tuotiin esille, että alkuperäinen Jussi Jänneksen puutarhasuunnitelma Pohjantien ja Louhentien kulmauksessa, kaupungin omistamalla maalla, tulee palauttaa alkuperäiseen loistoonsa. Myös päivittäistavarakaupan ja muiden palvelujen toiminnan elinkelpoista jatkumista pidettiin tärkeänä. Samalla esitettiin huoli näkyvällä paikalla vakiintuneen ostoskeskuksen kaupunkikuvan muuttumisesta ja että paikalle mahdollisesti esitettävä uusi kerrostalorakentaminen peittäisi näkyvistä Kaija ja Heikki Sirenin suunnitteleman yhtenäisesti toteutetun ja sellaisena säilyneen kerrostaloalueen.

Historiakuva: Teuvo Kanerva, FINNA, Espoon kaupunginmuseo.

Kuva: Juha Hovinen, Pohjantori syksyllä 2022.

Juha Hovinen kiitti tilaisuuden päätteeksi kaikkia tilaisuuteen saapuneita keskustelijoita ja toivoi, että vapaat kansalaiskeskustelut voisivat parhaimmillaan valmistaa asukkaita kaupungin lakisääteisiä määrämuotoisia kaavatilaisuuksia varten.

Tapiolan seudun Vihreät on toimittanut kirjallisen yhteenvedon keskustelutilaisuudesta kaupungin päättäjille.

Linkki keskustelusta tehtyyn tallenteeseen on Tapiolan seudun Vihreät ry:n kotisivulla <https://www.tapiolanseudunvihreat.fi/>.